

Motion till riksdagen

1989/90:Sk129

av Bengt Kindbom (c)

med anledning av prop. 1989/90:150 Förslag till slutlig reglering av statsbudgeten för budgetåret 1990/91, m.m. (kompletteringsproposition)

Centerpartiet är motståndare till förändrat huvudmannaskap för folkbokföringen.

När riksdagen på hösten 1987 fattade beslut om att flytta över uppgifterna som lokal folkbokföringsmyndighet från pastorsämbetena till de lokala skattemyndigheterna skedde detta under vissa bestämda förutsättningar.

1. Försäkringskassornas medverkan

En grundläggande förutsättning för 1987 års riksdagsbeslut var att försäkringskassorna skulle ges en framtida roll i folkbokföringsarbetet. Syftet härmed var främst att ge en tillfredsställande närservice till allmänheten. I själva verket får det anses klart att detta var en förutsättning för att det skulle vara möjligt att få majoritet för beslutet vid omröstningen i kammaren.

Av skatteutskottets betänkande (SkU 1987/88:16) framgår hur man inom utskottet förutsatt att försäkringskassornas medverkan i folkbokföringsarbetet skall ske.

I regeringens nu föreliggande proposition avfärdas försäkringskassornas medverkan på drygt två rader där det sägs att kassorna skall medverka i folkbokföringsarbetet "genom att informera, tillhandahålla blanketter, hjälpa enskilda att fylla i blanketter samt att kontrollera anmälningar".

Det är utomordentligt anmärkningsvärt att de av riksdagen klart uttalade riktlinjerna beträffande försäkringskassornas medverkan inte blivit fullföljda i förberedelsearbetet. Det bör därför framstå som självklart att riksdagen redan på denna grund måste ompröva sitt ställningstagande till folkbokföringsreformen.

2. Merbelastningen på statsbudgeten

Riksdagen har vid sitt beslut om folkbokföringsreformen på hösten 1987 förutsatt att merbelastningen på statsbudgeten till följd av reformen skulle komma att uppgå till ca 250 miljoner kr. per år. Vilket års prisnivå som därvid avses, framgår inte. Om man utgår från att det är 1986 års prisnivå som avses skulle, såsom också framhålls i regeringens nu föreliggande förslag, den av riksdagen sålunda fastlagda nivån ligga på drygt 295 milj. kr. Detta belopp är också precis det belopp organisationskommittén räknat fram som driftkostnad för den nya, tillkommande organisationen.

Emellertid har kommittén förbisett att ta med ett antal kostnadsposter som har otvetydigt samband med reformen.

I första hand är det här fråga om de kostnader som har samband med den av riksdagen förutsatta medverkan av försäkringskassorna.

Redan regeringens nu föreliggande proposition förutsätter en viss, om än mycket begränsad insats från kassornas sida. Bl. a. menar regeringen ju att dessa skall "informera" och "kontrollera anmälningar". Även om arbetsuppgifterna är blygsamma till sin omfattning måste man ändå räkna med utbildningsinsatser och måhända med en viss personalökning. Helt annorlunda skulle det dock ställa sig om organisationskommittén och regeringen i sitt förberedelsearbete utgått från de av riksdagen beslutade riktlinjerna för den nya folkbokföringsorganisationen. Eftersom försäkringskassorna, med sina 437 lokalkontor, enligt dessa förutsattes bli integrerade och få en aktiv roll i folkbokföringsarbetet skulle den totala kostnadsbildningen helt säkert ha blivit annorlunda och hamnat på sammantaget högre nivå än vad som nu redovisas. Skall man såsom riksdagen alltså förutsatt, åstadkomma en ny folkbokföringsorganisation som uppfyller rimliga krav på närservice måste man alltså räkna tillkommande kostnader som sannolikt är mycket betydande.

Vidare bör här påpekas att regeringen i propositionen anger att reformen medför engångsutgifter om 320 miljoner kr. För att få en rättvisande bild av reformens verkliga kostnad och för att kunna få en jämförelse med nuvarande kostnadssituation för folkbokföringen, bör engångskostnaden periodiseras på ett lämpligt antal år. Fördelat på 15 år efter annuitetsmetoden skulle den periodiserade årliga kalkylkostnaden komma att uppgå till ca 45 miljoner kr. Denna kostnad bör givetvis även belasta kalkylen när man bedömer om reformen håller sig inom den kostnadsram riksdagen angivit.

Ytterligare en kostnadspost som är att hänföra till statsbudgeten har regeringen i propositionen valt att föra vid sidan av kostnadsberäkningen. Det gäller det framtida handhavandet av de nuvarande kyrkobokföringsarkiven som förses med material t.o.m. 30 juni 1991.

Enligt regeringen skall denna fråga utredas av arkivdepåkommittén varvid man förutsätter att övertagandet av kyrkobokföringsarkiven skall ske inom den ram för den totala merbelastningen på statsbudgeten som riksdagen lagt fast. Kostnaden för arkiven har, enligt vad som uppgivits från regeringskansliet, beräknats uppgå till 23 miljoner kr. per år. Eftersom den av riksdagen beslutade kostnadsramen redan tagits i anspråk för driften av det nya systemet, måste handhavandet av kyrkobokföringsarkiven uppenbarligen bli en kostnad som tillkommer utöver ramen.

Sammanfattningsvis kan effekterna på statsbudgeten anges enligt följande:

1. Merbelastning årligen på statsbudgeten enligt propositionen. 290 milj.kr.

Merkostnader för försäkringskassornas medverkan för att uppnå den servicenivå riksdagen förutsatt. Okänt belopp. Kan i ett räkneexempel upptas till mellan 50 och 100 milj.kr. Uppskattas här till 150 000 kr. per lokalkontor. 65 milj.kr.

2. Periodiserad kostnad för engångsutgifter	45 milj.kr.	Mot. 1989/90 Sk129
3. Kostnad för arkiv	23 milj.kr.	
	<hr/>	
Summa årlig merbelastning enligt av riksdagen givna förutsättningar eller 45 % högre än den av riksdagen givna ramen 290 milj.kr.	423 milj. kr.	

Av statsverkets nuvarande kostnader för folkbokföringsverksamheten, som i organisationskommitténs anslagsframställning uppges till 81 milj.kr. per år, avses i den nya organisationen 71 milj.kr. kvarstå. Summa kostnader i det nya folkbokföringssystemet således $423 + 71 = 494$ milj.kr. per år i ett exempel med de angivna förutsättningarna.

I samma anslagsframställning anges totalkostnaden för den nuvarande organisationen till 485 milj.kr. En ny organisation enligt riksdagens riktlinjer skulle således bli 9 milj.kr. billigare med de förutsättningar som anges i räkneexemplet. Hänsyn har då inte tagits till den rationaliseringspotential som finns i nuvarande delvis mycket orationella system och inte heller har belastats de kostnader som under alla förhållanden kommer att finnas kvar hos de kyrkliga kommunerna.

3. Samhällsekonomiska effekter

Förutom de statsfinansiella effekter som följer en folkbokföringsreform uppkommer samhällsekonomiska effekter i vidare mån. Främst består dessa i de personal- och lokalkostnader som de nuvarande huvudmännen i de kyrkliga kommunerna har. Dessa resurser kommer dels att behöva tas i anspråk för den kvarstående kyrkobokföringen som församlingarna behöver för sina egna behov men till stor del är det fråga om kostnader – främst då för lokaler – som inte kommer att kunna avvecklas ens på lång sikt. I centerns partimotion (mot. 1989/90:Fi74) har dessa kostnader angivits till 180 milj.kr. per år. Detta belopp är sannolikt i underkant eftersom det senare visat sig att pastoraten av olika skäl kommer att behålla den större andel (cirka hälften) av den nuvarande kontorspersonalen än vad som tidigare antagits. Detta innebär i sin tur problem för skatteförvaltningen att bemanna den nya organisationen med kompetent personal.

Sammanfattningsvis kan beträffande det läge som folkbokföringsreformen befinner sig i, följande sägas.

Organisationskommittén inom regeringskansliet har inte lyckats i sina försök att presentera en godtagbar ny folkbokföringsorganisation. Det nu föreliggande förslaget uppfyller inte den av riksdagen förutsatta servicenivån till allmänheten. Därjämte har kostnaderna för statsbudgeten underskattats genom att utgiftsposter lagts vid sidan av kalkylen. Men har alltså i dubbelt avseende inte fullföljt vad riksdagen förutsatt.

Om försäkringskassorna skulle ha getts den roll i folkbokföringen som riksdagen angett skulle den sammanlagda kostnaden för en ny folkbokföringsorganisation, redan vad gäller statsbudgeten, bli högre än vad som är fallet med den nuvarande organisationen där de kyrkliga kommunerna ansvarar för huvuddelen av finansieringen.

I det trängda läge som statens ekonomi och samhällsekonomin befinner sig vore det oförsvarligt av riksdagen att anslå medel till en ny folkbokföringsorganisation

- där riksdagens uttalade förutsättningar i dubbel mening inte infriats,
- när i det rådande statsfinansiella läget en helt onödig och onyttig kostnadspost påförs statsbudgeten,
- när en samhällsekonomisk merkostnad är helt ofrånkomlig.

Respekten för av riksdagen beslutade riktlinjer och självklara hänsyn till den samhällsekonomiska situationen kräver att folkbokföringsreformen stoppas eller ges en väsentligen annan inriktning. Riksdagen bör därför avslå regeringens framställning om anslag under sjunde huvudtiteln till folkbokföringsreformen 370 milj.kr.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen avslår proposition 1989/90:150 bil. 4 sjunde huvudtiteln punkt 3.

Stockholm den 10 maj 1990

Bengt Kindbom (c)

Mot. 1989/90

Sk129